

Dr. Metoda Vojvoda je odlikovalo odlično poznavanje mnogih krajev in pokrajin po svetu. Pisec teh vrstic se rad spominja njegovega poznavanja tropskega rastja na ekskurziji na Tajskem (slika 3), ki je vsakogar navdušilo. A se žal ni odločil za objavo tega znanja, k čemur smo ga vzpodbujali. Dragemu kolegu in profesorju v njegovi karieri ni bilo toliko za »plezanje po njenih najbolj strmih stopnicah in doseganju najvišjih vrhov, ampak za osebno zadovoljstvo in za čim boljše odnose s svojo okolico« (Kunaver 1997). Užival je v svojih številnih potovanjih, tudi na potovanju okoli sveta (1972), od koder se je redno javljal. Po vrnitvi je s spominki rad obdaroval vsakogar, ki je prisluhnil njegovim doživetjem. Spoštovanega kolega in dobrega prijatelja se bomo še dolgo s hvaležnostjo spominjali!

Viri in literatura:

Kunaver, J. 1997: Dr. Metod Vojvoda – šestdesetletnik. Geografski vestnik 69.
Savnik, R. 2013: Vojvoda, Metod (1937–2021). Slovenska biografija. Medmrežje: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi807164/#slovenski-biografski-leksikon> (22. 10. 2021).

Jurij Kunaver

Študijski obisk agroekoloških dobrih praks v vinogradništvu; projekt ECOVINEGOALS

Pokrajina Trentino, Italija, 27.–29. 7. 2021

Projekt *ECOVINEGOALS: ECOlogical VINEyards GOVERNance Activities for Landscape's Strategies* (Upravljanje in dejavnosti v ekoloških vinogradih kot podlaga za pripravo pokrajinskih strategij), poteka v okviru programa Interreg V-B v Jadransko-Jonski (ADRION) regiji in ga financira Evropski sklad za regionalni razvoj. Cilj projekta, ki se je začel 1. 3. 2020, je razviti strategije, akcijske načrte in orodja za agroekološki prehod vinogradniških območij na sisteme upravljanja z nizkimi vnosi in izpusti ter za usklajevanje proizvodnih, socialnih, okoljskih in pokrajinskih potreb v občutljivih vinogradniških območjih programa ADRION. Intenzivno vinogradništvo ima lahko negativne učinke na kakovost prsti, vode, zraka, biodiverzitetu, ekosistemске storitve, občutljive habitate in tradicionalne pokrajine.

Vodilni partner projekta je Razvojna agencija Vzhodne Benečije (VEGAL), sodelujejo pa še: Avtonomna pokrajina Trento (PAT) iz Italije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (KGZS – Zavod GO) in ZRC SAZU Geografski inštitut Antona Melika iz Slovenije, Agencija za razvoj podeželja Istre (AZRRI) in Združenje za spodbujanje zaposlovanja, poklicno usposabljanje in izobraževanje (INFO-RMO) iz Hrvaške, Poslovno razvojni center Kragujevac (BDCKG) iz Srbije, Ustanova Podjetniški inkubator Center Bar (BSC Bar) in Občina Bar (BAR) iz Črne gore ter Sredozemski agronomski inštitut Hanija (CIHEAM – MAICh) iz Grčije. Pridruženi partnerji projekta so: Krovno združenje kmetovalcev CISL Benetke, Območje ekološke pridelave in ekoloških združenj srednje-vzhodnih Benetk – BIO VENEZIA, IAL – inovacija, učenje, delo d.o.o. – socialno podjetje, AIAB – združenje ekoloških kmetovalcev Italije, Agroecologiki SP, Občina Topola, Združenje vinogradnikov Šumadije, Ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja Črne gore in Agroekologija Evropa. Več informacij o projektu je na voljo na spletni strani: <https://ecovinegoals.adrioninterreg.eu/>.

Obisk je organizirala Avtonomna pokrajina Trento (PAT), poudarek pa je bil na spoznavanju območij s prevladujočo ekološko usmerjenostjo kmetijske, še posebej vinogradniške pridelave (slika 1).

Najprej smo obiskali vinogradniško kmetijo Foradori in Mezzolombardu, ki upravlja tudi z vinogradi in vinsko blagovno znamko *Fontanasanta* v Trentu. Od leta 2003 grozdje pridelujejo po načelih biodinamke in so s 30 hektari vinogradov največja biodinamična kmetija v pokrajini Trentino. Pridelujejo grozdje vrste Teroldego, sivi pinot, Nosiola in Manzoni Bianco.

Gorska zadružna vinska klet v dolini Cembra severovzhodno od Trenta združuje približno 300 družbenikov, ki obdelujejo 650 hektarov vinogradov na gorskih legah. Južne ekspozicije vinogradov in vsakodnevni popoldanski topli lokalni veter Ora del Garda, ki piha z Gardskega jezera proti severu,



Slika 1: Obiskane točke v Trentinu (Italija).



Slika 2: Prodajna točka bioobmočja Toblino – Cantina Toblino.

MAJA TOPOLE



MAIA TOPOLE

Slika 3: Eden ekoloških vinogradov v okolici Trenta.

za vinsko trto ustvarjajo sredozemske razmere. Večina vinogradov je na nadmorskih višinah med 350 in 700 metrov, najvišji med njimi pa sežejo tudi 800 do 900 metrov visoko. Majhne parcele, velike strmine in terase s suhozidi onemogočajo strojno obdelavo vinogradov. Hektar vinograda letno zahteva kar tisoč ur ročnega dela. Brez močne zadružne kleti, ki zagotavlja odkup grozdja, bi bili ti vinogradi že davno opuščeni. Pridelujejo grozdje vrste Oro Rosso–Chardonnay, Müller-Thurgau in modri pinot. Obiskali smo enega zadrudnikov te kleti, Paola a Prato oziroma vinogradniško kmetijo Barone a Prato v Segonzanu. Razpolagajo s 4,5 hektari vinogradov; dve tretjini pridelanega grozdja prodajo zadrudni kleti Cembra, ostalo pa stekleničijo.

Zadrudna klet Toblino (slika 2) v kraju Sarche je promotorka bioobmočja Valle dei Laghi in združuje 600 vinogradnikov in pridelovalcev drugih kmetijskih pridelkov. Obdelujejo 900 hektarov vinogradov, od katerih je ena tretjina ekoloških. Zaradi ugodnega podnebja njihovi vinogradi segajo do nadmorske višine 850 metrov. Klet Toblino pridelava 60 % vsega vina iz lokalne sorte Nosiola v Trentinu. Iz te je tudi sloveče Vino Santo. Klet ima med drugimi socialno vlogo; štipendira mlade do 30 let, da končajo študij. Spodbuja tudi druge dobre prakse, na primer nameščanje valilnic za ptice in netopirje v vinogradih.

Povprečna odkupna cena grozdja je tu 1,5 evra/kg, medtem ko na primer v Vipavski dolini, kjer so stopnja naravnosti okolja, biodiverziteteta in mozaičnost pokrajine bistveno večje, dosega le 0,4 evrov/kg.

Naši naslednji postaji sta bili na biodinamični vinogradniški kmetiji bratov Pisoni s 16 hektari vinogradov v kraju Sarche in v Zadrudni vinski kleti in oljarni Agririva v Rivi del Garda. Območje odlikujejo ugodno podnebje z omenjenim vetrom iznad Gardskega jezera, vodno bogastvo, izkušnost vinarjev v tradicionalno vinogradniški pokrajini, pa tudi dopolnjevanje z drugimi vejami kmetijstva (oljkarstvo, sirarstvo, pridelava in predelava agrumov).

Študijski obisk smo sklenili z ogledom ekološke vinogradniške kmetije Maso Martis v Martignanu nad Trentom (slika 3). Specializirala se je v izdelavo penin in je partner v kolektivni blagovni znamki

Trentodoc – peneče vino z gora, ki združuje 58 pridelovalcev penin v pokrajini Trentino. Njihove penine so izdelane po klasični metodi, vinske zvrsti pa morajo vsebovati zgolj lokalno pridelano grozdje, in sicer iz vrst beli pinot, Chardonnay, modri pinot in Menier.

Obiskano območje s pridom izkorišča ugoden položaj glede na pomembne turistične tokove od Gardskega jezera, po dolini Valle dei Laghi proti severu Evrope. Na ključnih točkah so tako locirali svoje restavracije, prodajne točke, enoteke in predstavili tudi drugo ponudbo bioobmočij. Ker krepijo svojo prepoznavnost in dosegajo glede na vloženo delo ustrežnejšo ceno izdelkov, je njihova perspektiva bistveno svetlejša kot v Sloveniji. Tudi v pandemičnih razmerah večinoma nimajo posebnih težav s prodajo svojih izdelkov.

Primož Pipan, Maja Topole, Mateja Šmid Hribar

Študijski obisk agroekoloških dobrih praks v vinogradništvu in delavnice v pilotnem območju Vipavsko gričevje; projekt ECOVINEGOALS

Hanija, Grčija, 12.–14. 10. 2021; Vipavska dolina, 4. 3., 9. 3., 18. 3., 21. 10. 2021

Sodelavci ZRC SAZU Geografskega inštituta Antona Melika smo se v prostorih Sredozemskega agronomskega inštituta v Haniji na grškem otoku Kreta udeležili 3. sestanka partnerjev projekta ECOVINEGOALS (slika 1). Zaradi COVID-19 je bil to sploh prvi sestanek, na katerem smo se srečali v živo. Po sestankovanju so nam grški partnerji predstavili dve njihovi območji ekološkega vinogradništva oziroma kmetovanja. Najprej smo obiskali družino Mamidakis, ki je svoje podjetje v podeželskem zahodnem delu Krete, nedaleč od Hanije, poimenovala po vasi Anoskeli. Danes je to znano po pridelavi visoko kakovostnega ekstrakta deviškega oljčnega olja, pa tudi več vrst vin (belih: Vilana, Vidiano in



Slika 1: Udeleženci 3. sestanka partnerjev projekta ECOVINEGOALS.